

4.6. Kontraherings- og begrundelsespligt

4.6.1. Gældende ret

Forsikringsaftaleloven indeholder ikke regler om forsikringstagerens eller forsikringsselskabets pligt til at tegne en bestemt forsikring. I visse tilfælde har forsikringstageren imidlertid i medfør af anden lovgivning mv. pligt til at tegne en forsikring. Efter færdselsloven er der f.eks. pligt til at tegne ansvarsforsikring for motordrevne køretøjer.

Endvidere har forsikringsselskabet i visse tilfælde pligt til at tegne en bestemt forsikring. Et forsikringsselskab med koncession til at tegne ansvarsforsikring for motordrevne køretøjer er f.eks. forpligtet til at overtage og opretholde ansvarsforsikring for enhver forsikringspligtig, der vil underkaste sig selskabets almindelige forsikringsbetingelser, jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 585 af 9. juli 2002 om ansvarsforsikring for motorkøretøjer mv. Selskabets forpligtelser er dog begrænset til dets almindelige forsikringsbetingelser. Hvis selskabet f.eks. normalt kun vil overtage forsikringen af en bilist med mange skader mod, at denne betaler en forhøjet præmie og/eller selvrisiko, er dette således lovligt.

Bortset fra sådanne særlige tilfælde, hvor forsikringsselskabet i medfør af lov mv. har pligt til at tegne en bestemt forsikring, har selskabet som udgangspunkt ikke pligt til at tegne en begæret forsikring, dvs. at der ikke gælder en almindelig kontraheringspligt.

Forsikringsaftaleloven indeholder endvidere ikke regler, der pålægger forsikringsselskabet at begrunde en beslutning, herunder en afvisning af at tegne en forsikring. Med hensyn til selskabets helt eller delvise afslag på forsikringsudbetaling har Forsikring & Pension udsendt en medlemshenstilling, hvorefter et sådant afslag bør ledsages af en begrundelse med henvisning til de relevante vilkår i forsikringsbetingelserne og en kortfattet beskrivelse af årsagen til selskabets beslutning.

4.6.2. Lovforslagets udformning

Forsikringsselskabet er som nævnt som udgangspunkt frit stillet med hensyn til, om det vil acceptere en forsikringsbegæring eller ej. Der er således som udgangspunkt aftalefrihed med hensyn til, om forsikringstageren og forsikringsselskabet ønsker at indgå en forsikringsaftale og i givet fald på hvilke vilkår.

Muligheden for at kunne tegne en forsikring er i dag af væsentlig betydning i en lang række situationer, og der findes en række forskellige forsikringsprodukter. For enkeltpersoner kan f.eks. nævnes en almindelig indboforsikring, kaskoforsikring for en bil, husforsik-

ring mv., ansvarsforsikring samt livs- og ulykkesforsikring.

Udvalget anfører, at der undertiden rejses kritik af, at visse persongrupper i praksis kan have vanskeligt ved at tegne de forsikringer, de ønsker. Der er her bl.a. peget på, at forsikringsselskaberne i visse tilfælde afviser at tegne livs-, syge- eller ulykkesforsikring under henvisning til den forsikringsøgendes handicap eller sygdom. Endvidere er forsikringsselskabernes frihed til selv at afgøre, om de vil tegne en bestemt forsikring, og selskabernes procedure – navnlig på personforsikringsområdet – ved vurderingen af, om en forsikring skal antages, blevet kritiseret for at føre til urimelige resultater for forsikringstagerne.

Udvalget har på denne baggrund overvejet, om der bør indføres regler, der pålægger forsikringsselskabet at tegne en forsikring (kontraheringspligt), og om der bør indføres en pligt for forsikringsselskabet til at begrunde bl.a. afvisning af at tegne en forsikring.

Der er i udvalget enighed om, at der ikke bør indføres generelle regler om kontraheringspligt mv., der indskrænker forsikringsselskabets som udgangspunkt frie adgang til at fastlægge sin egen forretningspolitik, risikovurdering mv.

Udvalgets flertal (8 medlemmer) fremhæver i den forbindelse, at forsikringsselskaber er private erhvervsvirksomheder, der – inden for rammerne af de offentligretlige tilsynsregler mv. – som udgangspunkt kan fastlægge den forretningspolitik mv., som det enkelte selskab anser for mest hensigtsmæssig, herunder i lyset af konkurrencen med de andre forsikringsselskaber på markedet. Det vil efter flertallets opfattelse være et vidtgående indgreb i denne frie adgang for selskaberne til at fastlægge deres almindelige forretningspolitik mv. at indføre regler om kontraheringspligt, herunder i særdeleshed hvis det enkelte selskab pålægges at tilbyde en forsikring, der dækker en risiko, som selskabet hidtil ikke har ønsket at forsikre.

En almindelig kontraheringspligt vil indebære et generelt krav om, at det enkelte forsikringsselskab skal tilbyde sine kunder bestemte forsikringsydelser og forsikringsprodukter. Den nærmere rækkevidde af at indføre sådanne regler kan være vanskelig at vurdere, herunder i relation til den måde, hvorpå forsikringsområdet og forsikringserhvervet i dag er organiseret og reguleret. Der kunne i givet fald rejses spørgsmål om forsikringsselskabernes status som private erhvervsvirksomheder, der ikke er en del af de offentligt finansierede sociale ordninger mv. Indførelsen af en almindelig kontraheringspligt må således efter flertallets opfattelse forudsætte en række bredere og princi-